

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrultŭ 5.

SIBIIŪ, 15 MAIŪ 1893.

Anulŭ XXIV.

**Comitetulŭ AsociaȚiunei transilvane pentru literatura
română și cultura poporului românŭ,**

cuprinsŭ de adencă întristare, aduce la cunoscinȚă, că
preaiubitulŭ sėu președinte

George Barițiu,

președintele Academiei române, membru alŭ mai multorŭ
societăȚi literare și științifice etc. etc.,

după suferinȚe de 6 zile, împărtășitŭ cu santele taine, a
repausatŭ în Domnulŭ astăȚi la 1 óră d. a. în anulŭ
81 al etăȚii.

Serviciulŭ divinŭ funebralŭ sė va ținea Vineri în
5 Maiŭ (23 Aprile) 1893 la 3 óre după amėȚi la do-
miliulŭ neuitatului defunctŭ în Strada Morii Nr. 8,
de unde rėmașitele pămėntesci sė vorŭ transporta la
mormėntulŭ săpatŭ lângă biserica greco-catolică română
din locŭ.

Odichnesce în pace bărbatulŭ providenȚialŭ alŭ poporulŭ românŭ!

Sibiiŭ, 2 Maiŭ n. 1893.

Dr. Ilarionŭ Pușcariŭ,
vice-președinte.

Dr. Amosŭ Frăncu,
secretariŭ II.

GEORGIŪ BARIŪIŪ.

Scriemŭ aceste ŝiruri sub impresiunea profundeŭ durerŭ, ce o împărtăŝimŭ cu toŭi Româniŭ de bine, ba cu întregŭ poporulŭ românŭ pentru perderea distinsului bărbatŭ, care ca puŭinŭ alŭii a fostŭ omulŭ poporuluiŭ nostru.

După o scurtă bôlă de 5—6 ȝile, dar consciu până în momentele din urmă, venerabilulŭ veteranŭ *Georgiu Bariŭiu*, Marŭi 20 Aprile (2 Maiŭ), la o ôră din ȝi, încungiuratŭ de iubiŭii seŭ familiari: unŭ fiuŭ ŝi patru fiice, închise ochii pentru ultimulŭ somnŭ, din care nu mai este desceptare pe pământŭ.

Vestea acestuiŭ tristŭ evenimentŭ străbătŭ cu iuŭela fulgeruluiŭ prin cetatea nôstră, ŝi totŭ asemenea prin patria nôstră, ba în tôtă românimea. Îndată fălăiaŭ steaguriŭ de doliŭ de pe casa Asociaŭiuneiŭ pentru preŝedintele, ŝi a banceŭ „Albina“ pentru vice-preŝedintele seŭ; ŝi la câte-va ôre se întrunŭ ŝi Comitetulŭ Asociaŭiuneiŭ ŝi sub presiulŭ domnuluiŭ vice-preŝedinte Dr. Ilarionŭ Puŝcariŭ dete expresiune profundeŭ sale durerŭ pentru perderea preastimatuluiŭ seŭ preŝedinte, luă măsurile de lipsă pentru înmormântare ŝi însciinŭta despre tôte acestea pre Academia română din Bucuresciŭ ŝi pre tôte despărŭtemintele Asociaŭiuneiŭ. Nenumerate depeŝe din tôte părŭile, una chiarŭ dela Curtea regală din Bucuresciŭ, începură a venŭ la familia în doliŭ, la presiulŭ ŝi oficialiiŭ Asociaŭiuneiŭ ŝi la particulari, ear a dôua ȝi se presentaŭ la casa defunctuluiŭ ŝiruriŭ de particulari ŝi deputaŭiuniiŭ, din locŭ ŝi chiarŭ ŝi din afară; ear cununile dela familiiŭ, corporaŭiuniiŭ ŝi particulari pare că voiaŭ se prefacă casa de doliŭ într'unŭ răiŝorŭ verde ŝi înfloritŭ, în care dormia frumosŭ, neschimbatŭ, călătoriulŭ obositŭ de luptele uneiŭ vieŭi de 81 ani. Mercurŭ la 11 ôre de noŭ se întrunŭ Comitetulŭ Asociaŭiuneiŭ, ŝi mergândŭ în corpore la casa mortuară, prin rostulŭ dluiŭ vice-preŝedinte dete expresiune elocentă durerelŭ Comitetuluiŭ ŝi a Asociaŭiuneiŭ pentru perde-

rea demnului seǔ președinte, și adresă cuvinte de mângâiere adâncă întristatei familii.

În conțelegere cu Comitetul Asociațiunei, familia puse înmormântarea pe ziua de 23 Aprile, ziua s. m. martirǔ Georgiǔ, ziua onomastică a scumpului decedatǔ.

La ziua acésta timpulǔ era de totǔ nefavorabilǔ, cu plóia și rēcélă; dar cu tóte acestea la óra hotărítă nu numai spațioasa curte și casă a Asociațiunei, unde avea rēposatulǔ locuința sa, ci și Strada Morei era plină de ómeni, din loc și din tóte părțile. Dintre cei preșenți însemnămǔ pre Archiepiscopulǔ și Metropolitulǔ ortodoxǔ *Mironǔ* cu întregǔ consistoriulǔ archidiececanǔ, pre Vicarulǔ capitularǔ din Blajǔ I. M. Moldovanǔ cu numérsă asistență, pre comitele supremǔ *G. Thalmann* și vice-comitele *Reissenberger*, președintele tribunalului r. *János*, directorulǔ de finanțe *Denk*, directorulǔ superiorǔ scolarǔ *Elischer*, inspectorulǔ r. scolarǔ de *Trauschensfels*, primarulǔ cetății de *Hochmeister* ș. a. ș. a.; ear din afară deputațiunii ale comunelorǔ și despărțemintelorǔ; Șeliște, Mercurea, Sebeș, A.-Iulia, Oréștiă, Deva, Hațegǔ, Abrudǔ, Clujǔ, Bistrița, Năseudǔ, Reghinǔ, Mediașǔ, Făgărașǔ, Brașovǔ ș. a. Cu deosebită plăcere se îndreptăǔ privirile tuturorǔ celor preșenți asupra deputațiunei Academiei române din Bucuresci, carea pre lângă o preafumósă cunună trâmise pre p. t. dd. *N. Ionescu*, *I. Calenderu*, *V. Maniǔ*, *N. Quintescu* și *I. Bianu*, a da președintelui seǔ onorurile din urmă. Asemenea era reprezentată Asociațiunea transilvană prin comitetulǔ seǔ completǔ; apoi institutulǔ de creditǔ și economii „Albina“ și diferite reuniuni și alte corporațiunii.

Ceremonialulǔ funebralǔ îlǔ împlini în modǔ demnǔ dlǔ Vicariǔ capitularǔ din Blajǔ I. M. Moldovanǔ, cu asistența canon. A. Micu, Sim. Popǔ Mateiǔ, Dr. A. Grama, pp. I. V. Russu, I. Germanǔ și G. Munteanǔ; diaconǔ N. Toganǔ și Z. Pascu, — în curtea Asociațiunei frumosǔ decorată, ear cântările funebrele le esecută, sub conducerea profesorului seǔ

I. Mureșană, chorul tinerimei studioase din Blaj. Cuvântul funebral îl țină p. secretar Dr. Augustin Bunea cuvântul rostit cu voce sonoră și vervă oratorică, ca unul, ce cuprinde și biografia distinsului nostru bărbat, urmăzând mai jos în tot cuprinsul.

Apoi, urcându-se pe o treptă a catafalcului acoperit cu cunună, academicianul din București dl. N. Ionescu, aretă în cuvinte însuflețite și însuflețitoare meritele răposatului pentru crearea și înflorirea presei române, „regina opiniei publice“, pentru deșteptarea poporului român și pentru înălțarea Academiei române, carea înainte cu câte-va săptămâni îl și alege președinte al său. Cuvântul a lăsat impresiunile cele mai plăcute în inimele tuturor. Fiindu-ne cu puțință a-l procura, îl vom comunica stimaților cetitori ai „Transilvaniei“.

În sunetul muzicii capelei urbane, mărețul cortegi funebral se puse în mișcare: în frunte tinerimea școlară: fetițele școlii elementare și superioare civile, tinerimea pedagogico-clericală din Sibiu, chorul vocal, preoțimea în funcțiune, apoi carul cununilor și carul mortuar, însoțit pe amândouă părțile de junimea academică din Cluj, Budapesta, Viena etc., cea d'antâiu reprezentată prin tinerii: Romul Popă, Aurel Cristea, Octavian Utaclu, Ioan Pecurariu și Georgiu Vătășan; cea din Budapesta prin Ioan Petroviu, Amos Gligor, Ilarian Munteanu, și Sever Colbasi; ear cea din Viena prin N. Comșa, Alex. Voevodă (Vaida), Ionel Capșa și Cornel Georghian. După carul mortuar urmă în jale adâncă familia: fiul, patru fiice cu soții și copiii lor; după ea delegațiunea Academiei, membrii Comitetului Asociațiunii, Comitetul alegătorilor români, corporațiunii preoțesci și mirenesci, cetățenesci și țărănesci, reuniuni de bărbați și femei, și în fine trăsurile.

Prin Strada Cisnădiei, piața mare și mică, cortegiul însoțit de mișcare de privitori se duse la biserica gr. catolică, și în curtea bisericeii se termină cultul religios.

Apoi urcă tribuna preparată secretarul primar al Asociațiunii *Z. Boiu*, și aduse răposatului mulțemirile aceleia pentru sacrificiile prestate ei dela începutul ei până la esirea sa din viață. Cuvântul se comunică mai jos.

După acesta urmă cuvântul dlui Dr. *A. Mureșanu* în numele presei române și în special al „Gaz. Transilvaniei“, întemeiate de G. Barițiu și acum redactată de autorul; cuvântul în esență urmăză mai jos.

În fine vorbi doctorandul în medicină *Ioan Capșa* în numele junimei academice; cuvântul urmăză la locul său.

Terminate și aceste frumoase manifestațiuni ale stimei și iubirei poporului român către distinsul său fiu, sicriul cu rămășițele pământesci ale preameritatului nostru *Georgiu Barițiu* se redete pământului; dar toți duseră cu sine propusul și chiar votul de pietate, a păstra pentru totă viața memoria lui întru inima sa.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 186/1893.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 2 Mai n. 1893.

Președinte: Dr. Il. Pușcariu vice-preș. Membrii prezenți: Br. David Ursu, Ioan Hannia, Iosif St. Șiu-luțiu, I. V. Russu, I. Papiu, Dr. C. Diaconovich, Z. Boiu, secretariu I, L. Simonescu, cassariu, N. Toganu bibliotecaru.

Secretariu: Dr. A. Frâncu.

Nr. 72. Vice-președintele comitetului, dl Dr. Ilarion Pușcariu, cu profundă întristare anunță durerosa scire, că bărbatul providențial al poporului român și preaiubitul președinte al Asociațiunii transilvane, dl George Barițiu, astăzi la 1 ora d. a., s'a mutat la cele eterne.

— Comitetul adencu consternat de trista scire a trecerii la vecinicia a președintelui său de piã și eternã memoria, decide:

1. Sã dea espresiune prin ridicare celei mai profunde dureri pentru irrepairabila perdere, ce a înduratã Asociațiunea transilvanã,

și să eternizeze și în procesul verbal al acestei ședințe amintirea meritelor neperitoare, cari și le-a câștigat neuitatului președinte, George Barițiu, întru crearea și înflorirea acestei instituțiuni;

2. Să-și descopere jalnicei familii condolența, prezentându-se în corpore în locuința fericitului defunct;

3. Să împărtășească imediat prin depeșe tuturor despărțămintelor doliul, în care a ajuns Asociațiunea;

4. Să dea și din parteși ună anunț funebru;

5. Să pună pe casa Asociațiunei o flamură neagră până după înmormântare;

6. Să depună pe sicriul o cunună de flori;

7. Să se facă înmormântarea pe speșele Asociațiunei;

8. Să participe la înmormântare în corpore dimpreună cu corpul învățătorilor și cu elevele dela șola civilă de fete cu internat a Asociațiunei;

9. La mormânt să vorbească în numele Asociațiunei primu-secretarul Asociațiunei, dl. Zacharia Boiu.

Sibiiu, d. u. s.

Dr. Parionu Pușcariu m. p., Dr. Amos Francu m. p.,
vice-președinte. secretar II.

Verificarea acestui proces verbal se încredințează dlor: Ioan Hannia, Ioan V. Russu, Dr. C. Diaconovich.

S'a cetit și verificat. Sibiiu, în 16 Maiu 1893.

Ioan Hannia m. p. Ioan V. Russu m. p. Dr. C. Diaconovich m. p.

Nr. 187/1893.

Proces verbal

al comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința estraordinară dela 9 Maiu n. 1893.

Președinte: Dr. Il. Pușcariu, vice-preș. Membrii prezenți: Ioan Papiu, Partenie Cosma, Ioan Crețu, Dr. C. Diaconovich, Mateiu Voileanu, Zacharia Boiu, secretari I. Nicanoru Frateșu, controloru, Leontinu Simonescu, cassariu.

Secretariu: Dr. A. Francu.

Nr. 73. Secretarul raportază, că dispozițiunile comitetului făcute în ședința dela 2 Maiu n. din incidentul repausării preșe-

dintelui de piã memoriã George Bariþiũ s'au esecutatũ întocmaiã afarã de decisiunea referitoare la înmormântãrea pe spesele Asociaþiunii, care a rãmasã neeexecutabilã din motivũ, cã familia în conformitate cu ultima voinþã a fericitului defunctũ a rezervatũ pentru sine acoperirea acelorũ cheltueli.

În legãturã se prezintã 20 de depeþe de condolenþã sosite dela despãrþãmintele: Nãsãudũ, Zerneþti, Reghinũ, Sãlagiũ, Deva, S. Sebeþũ, Breþcũ, M. Ludoþũ, Orãþtie, Braþovũ, Fãgãraþũ, Bradũ þi Bistriþa, inteliginþa romãnã din Biserica albã, romãniã din Oraþiþa, membriã societãþii „Carpaþii“ din Brãila, corpulũ profesoralũ dela gimnasiulũ din Beiusũ, teologii din Blãþiũ, dlũ Eugenũ Mocsanyi þi domniã Gion, Speranþã, Borgovanũ þi Popescu.

Sã mai prezintã þi o scrisore de condolenþã dela dlũ Iosifũ Popũ, jude la Curia reg. în Budapesta.

— Sã ia actũ. (Ex. Nr. 147—170 1893).

Nr. 74. La propunerea dlui membru P. Cosma,

— comitetulũ aduce cu unanimitate de voturi urmãtorea decisiune:

„Întru eternisarea memoriei lui George Bariþiũ sã înfiinþezã unũ fondũ, care sã porþte numele „George Bariþiũ“.

Din acestũ fondũ sã se acorde premii pentru produse literare þi locuri libere pentru eleve în internatulũ de fete alũ Asociaþiunii transilvane.

În scopulũ creãriã fondului din partea Asociaþiunii sã i sã rezigneze fondulũ esistentũ „pentru memoria rãposaþilorũ“ þi imediatũ sã se facã unũ apelũ cãtrã toþi romãniã, ca fiã-care aderentũ alũ principiilorũ marelui bãrbatũ sã aibã ocaziune a contribui cu obolulũ sãũ la mãrirea numelui aceluia, þi prin asta la sprijinirea literaturii þi culturii poporului romãnũ“.

În viitorũ tãte sumele, cari sã vorũ înainta la Asociaþiune „în memoria rãposaþilorũ“, sã se conteze la acestũ fondũ, ear, ca scopulũ fondului sã se pãtã realisa dela începutũ chiarũ, tãte sumele, cari din fondulũ generalũ alũ Asociaþiunii sã vorũ vota în scopuri identice cu meniþiunea acestui fondũ, sã se transpunã dreptũ dotaþiune disponibilã la fondulũ „George Bariþiũ“.

Nr. 75. La propunerea dlui Dr. C. Diaconovich,

— Comitetulũ decide, cã numãrulũ viitorũ alũ organului Asociaþiunii „Transilvania“ sã fie consacratũ esclusivũ memoriei fericitului preþedinte George Bariþiũ.

Nr. 76. Dlă Eugenă Brote trimite prin hârtia cu data 6 I. c. în locū de cunună pe cosciugulū-neuitatului președinte George Barițiu :

a) din partea redacțiunilor „Tribunei“ și „Foi poporului“ 20 fl. v. a.

b) din încredințarea dōmnei Emilia Rațiu în numele reuniunii femeilor române din Turda 25 fl. v. a. și

c) 30 fl. v. a. predați prin dlă I. Vlăduțiu în numele despărțământului Asociațiunei dela Turda și a inteliginței române din comitatulū Turzii.

— Primirea sumei de 75 fl. v. a., se adevăresce și se administră la fondulū „George Barițiu“. (Ex. Nr. 171/1893).

Nr. 77. Direcțiunea despărțământului X (Bradū) a Asociațiunei trimite prin asignațiunea cu data 5 I. c., suma de 40 fl. v. a., colectați în numele despărțământului în semn de pietate și recunoscintă cătră repausatulū președinte George Barițiu pentru a fi adauși la fondulū, „întru amintirea celorū răposați“ eventualū la fondulū, ce se va crea întru eterna memoriă a fericitului președinte.

— Suma de 40 fl. v. a., se cuităză și se administră la fondulū „George Barițiu“. (Ex. Nr. 172/1893).

Nr. 78. „Institutulū tipograficū“ din Sibiiū transpune prin hârtia cu data 9 Maiū n. a. c. 5 fl. v. a., trimiși prin dlă Petru Calciunariū, avocatū în Orșiova, pentru fundațiunea „Barițiu“ eventualū pentru alte scopuri naționale.

— Suma de 5 fl. v. a., se cuităză și se administră la fondulū „George Barițiu“. (Ex. Nr. 173/1893).

Nr. 79. În numele institutului de creditū și economii „Ardelleana“ din Orăștie s'a trimisū pe cale telegrafică în 9 I. c. suma de 20 fl. v. a., în locū de cunună pe sicriulū decedatului președinte alū Asociațiunei, George Barițiu.

— Suma de 20 fl. v. a. se cuităză și se administră la fondulū „George Barițiu“.

Sibiiū, d. u. s.

Dr. Ilarionū Pușcariū m. p.,
vice-președ. Asociațiunei.

Dr. Amosū Frâncu m. p.,
secretariū II.

Verificarea acestui procesū verbalū se încredințăză dlorū :
Ioanū Papiū, Dr. Corneliū Diaconovich, Ioanū Crețu.

S'a cetitū și verificatū. Sibiiū, în 16 Maiū 1893.

Ioanū Paplū m. p. Dr. Corneliū Diaconovich m. p. Ioanū Crețu m. p.

I. Cuvântare bisericească,

ținută la înmormântarea lui George Barițiu, de Dr. Augustin Bunea.

Luptă bună m'am luptat, curgerea am plinită, credința
am păzit. *S. A. Pavel II. Tîm. 4, 7.*

Preste câte-va zile se împlinesce un an, de când mulți dintre fruntașii neamului românesc de pre plaiurile romantice ale Transilvaniei, de pre câmpiile mănóse ale Ungariei și șesurile libere ale României se afla în cetatea Sibiiului, ca să aducă tribut de iubire, stimă și recunoștință unui venerabil octogenar și mare român, care în cerul familiei sale dedea mulțămită ferbinte lui Dumneșeu, pentru că a fost învrednicit să-și păstreze nevătămată credința părinților se, și neschimbată iubirea cătră neamul se, și pentru că a fost înzestrat de părintele ceresc cu putere neînfrântă de a lupta numai pentru binele națiunii sale și împodobit cu virtute neclătită, care în decursul unei cariere grele de 80 ani îl apăsase totdeauna de cădere, așa încât pre vestmântul lui sərbătoreesc nu se putea observa nici o pată, de care rar sunt scutiți chiar și cei mai mari bărbați ai popórelor.

Figura lui nobilă, modestă și nepretensivă, ochii lui schinteietori, care și se păreau că sunt în stare să străbată și prin vélul cel mai des, după care stă ascuns viitorul unei națiuni, cununa arginție, care i o împletiseră pre capul lui clasic nu numai anii numéroși, ci și gândurile lui înalte, de care a fost pururea frământat pentru fericirea popóruului român, manierele lui dulci și condescendente, care tradau o inimă învăpăiată de iubire sinceră cătră semenii lui: tóte aceste însușiri sufletesci și trupesci, precum și reminiscențele unui trecut glorios și încărcat de neperitoare merite, ne fărmeacă atât de mult pre noi toți, cari eram adunați în 24 Maiu din anul trecut în jurul nemuritorului George Barițiu, încât la propunerea unuia dintre cei mai iluștri istoriografi și archeologi români am jurat, că până ce Dumne-

deu va mai ținea în viață pre modelul virtuților românești George Barițiu, în fie-care an în ziua de 24 Maiu ne vom aduna în jurul lui, pentru ca dela densusul se ne inspirăm, cum trebuie să suferim, cum trebuie să simțim, să dorim și să luptăm, pentru ca să realizăm cât mai curând idealul neamului nostru, pre care înaintașii noștri, pre lângă toate sbuciumările lor, încă nu l'au putut vedea înființat.

O, oră fatală, oră înfricoșată, care cu iuțela fulgerului ai dus dureroasa scire în toate părțile lumii locuite de români, că *George Barițiu nu mai trăește, George Barițiu este mort!* Tu ai săgetat inima unei familii fruntașe, care numai în Dumneșu și în durerea noastră a tuturor își mai poate afla mângâiere pentru perderea părintelui se celui bun! Tu ai consternat și lovit fără de milă pe cea mai înaltă și strălucită corporațiune a științei și culturei românești, care trebuie să se despartă de președintele se erudit, abia de câteva săptămâni ales! Tu ai înecat pretutindenea în suspine și lacrimi graiul românesc și ai făcut se se împlinescă și aici cuvintele profetului Ezechiil: „Regele va plânge și boierul se va îmbrăca cu perire, și mâinile poporului pământului se vor slăbănogi!“*) Tu ai omorât într'o clipită speranțele dulci nutrite într'un an, că preste câte-va zile ne vom pute aduna iarăși în jurul marelui luptător al națiunii române, ca se-î aducem omagiile noastre de admirațiune și bucurie, ca și în anul trecut! Tu ne-ai făcut se alergăm aci, pentru ca în locul vieții și veseliei, ce o speram de mult, să privim și să simțim durerea, întristarea și în toate părțile chipul înfiorătoarei morți!

Dar pre cine plângem noi aci, iubiti ascultatori? Credeți doră, că pre George Barițiu? Pentru un bărbat, la al cărui mormânt jelesce o națiune întregă, morțea nu este dureroasă. În cele din urmă clipite ale vieții sale privind,

*) Cap. VII, 27.

ca sórele din Maiu când apune, preste lunga cale ce o percurse, elu a sim it u că numai binecuv entare a rev ersat u. C and u a depus u p ena, care îi fusese arma cea mai puternic a, a pututŭ fi mul emit u, pentru că principiile, pentru care luptase, au prins ad enci r ed acin i în inima  i mintea românului, care le profes z a ast a i cu b arb a ie în fa a du şmanilor s ei. Cum p ote fi durerosă m or ea pentru un  b arbat u credinciosŭ, care tocmai într'însa privesce  nceputul u unei vie i fericite, încununarea meritelor u sale și primirea sa în  irul u acelor u nemuritori, pre care din copilărie  i admirase și de care numai vieța p am ent esc a  l u despărția? Pentru aceea noi nu te pl ngem u pe tine, preavrednicule b arbat u, care te  nal i în sferile ceresc i  nso it de lacrimile unui popor u  ntreg u și de binecuv ent arile tuturor u, cari pre uesc u meritulŭ  i virtutea, ci ne pl ngem pe noi  n sine, care trebuie s e lupt m u  i s e suferim u  nc a mult u, până când vom ajunge la  inta ce ai urmărit'o în vieța ta, care ne vedem lipsi i de cel u mai devotat u  i desinteresat u conduc tor u în luptele mari ce ni se impun u pentru emanciparea poporului rom n u din starea tic al os a politic a în care l'au aruncatŭ contrariul lui  i vi-tregimea timpului, și cari sim im u cu durere, că locul u te i anevoie  l u vom puteà umplea. Ear eu me pl ng u pe mine  nsum i, care sunt cu mult u mai slab u, de c at u s e pot u afla cuvinte potrivite pentru a exprima desola iunea, în care ne afl m u prin m or ea ta, s eu se pot u lăuda după vrednicie meritele tale.

 i dacă totu i m'am  ncumetat u a cuv enta în ac est a distinsă adunare, o fac u ac esta nu  ncr ed endu-m e în puterea cuvintelorŭ mele, ci în puterea numelui te u venerat u, care nu se p ote pronun a de buze omenescĭ, fără ca s e palpiteze inima fie-c aru i cre tin  i român adev erat u.

* * *

Sciin a, trist i ascult tor i, este o mare bunătate pentru neamul u omenesc u. Ea lumin z a mintea, regul z a  i conduce

voința, nutrește virtutea, însuflețește adevărul, însoțește înțelepciunea și inspiră sfaturi bune. Pentru aceea mulți o caută, însă durere! că nu toți se folosesc de ea după voia lui Dumnezeu.

Un sfânt părinte*) ne spune, că sunt ómeni, cari vreaú sã scie, însã numai pentru ca sã scie, ceea-ce este o urtã curiositate: „*Quidam scire volunt, ut sciant, et turpis curiositas est*“. Alții vreaú sã scie, însã scopulã cunoscintelorã lorã estinse este numai acela, ca sã se facã cunoscuți și renumiți înaintea ómenilorã, ceea-ce este o vanitate periculósã: „*Quidam scire volunt, ut sciantur ipsi, et turpis vanitas est*“. Alții în sfãrșitã vreaú sã scie, ca sã trafice cu sciința lorã și sã se îmbogãtescã cu ajutorulã sciinței, ceea ce este o rușinósã neguțãtorie: „*Quidem scire volunt, ut scientiam suam vendant, et turpis quaestus est*“.

Nu așa a făcutú însã George Barițiú, care s'a nãscutú în Juncul-de-josú dintr'unú preotú unitú în 24 Maiú 1812. Între anii 1820 și 1835 cercetãnd scóla maghiarã din Trãscãú, renumitulú gimnasiú românescú din Blajú, liceulú și cursulú filosoficú din Clujú și patru ani cursulú teologicú din seminarulú Blajului, și a însușitú tóte limbile și sciințele, care pe timpulú acela și-le putea însuși celú mai harnicú și mai talentatú tinér; înse acésta nu a făcut-o din vanitate, ca sã-lã laude ómenii, nici din pofta urtã ca sã se îmbogãtescã, ci a muncitú și a asudatú numai cu scopulú nobilú, ca sã se facã dascãlulú poporului românú, sã pótà învêța pe români totú ce este adevãratú, bunú și frumosú, sã pótà lupta pentru emanciparea socialã și politicã a neamului seu îmbrãncitú sub jugulú secularú, și astfelú sã facã, ca viú sã strãlucescã mãrirea lui Dumnezeu întru mãrirea poporului românú eliberatú de sclãvie și înãlțatú prin sciință și culturã.

*) Bernard. In cant. carm. XXXVI, Nr. 3.

Pentru aceea în anul 1835 îl vedem aruncându-se cu totu focul tinereții pe cariera profesorală, totdeauna spinosă, ear pe atunci nespūs de rău retribuită. Propune mai întâi tainele naturei în cursul filosofic din Blajū, și când observă, că o cetate puternică, locuită în numărū fôrte mare de români, are lipsă de dascălū românescū, elū nu-și pregetă a se presenta înaintea episcopului seū Ioanū Leményi, acestū părinte bunū și iubitorū mare de cultura neamului românescū, și cere binecuvântarea lui spre a putea răspândi învățătura și lumina între frații seī din Brașovū, de care era legatū cu puternicile legături ale sângelui românescū, deși se deosebia de ei prin credință. În timpū de nouē anī 690 de elevi ai scōlei sale învață dela dēnsulū a fi români înflăcărați, ómenī cu frica lui Dumneđeū, propagatori zeloși ai culturei românesci și întemeietori ai mărețelorū institute culturale, care astăđi înfrumșetéză Brașovulū și-lū facū atâtū de importantū în viața nōstră culturală. Și dacā la anulū 1845 sfatulū medicilorū și interesele mari ale națiunei române ilū silescū se se despartă de cariera profesorală, elū nu a încetatū a fi celū mai neobositū apostolū alū scōlei române, și alū culturei naționale, și putem đice, că multe dintre scōlele românesci și dintre instituțiunile nōstre culturale atâtū dincóce câtū și dincolo de Carpați, numai cuvântului seū fermecătorū, numai influenței sale binecuvântate, numai înțelepciunei sale admirabile și iubirei sale învăpăiate de neamū, avem se le mulțemimū.

Ce a fostū elū pentru Brașovū, și prin Brașovū pentru cultura românilorū, a recunoscut-o comitetulū parochialū românū greco-orientalū din cetatea internă a Brașovului în anulū trecutū cu ocasiunea iubileului de 80 de anī dela nascerea marelui apostolū alū culturei naționale.

La propunerea lui s'a formatū în 1837 unū fondū alū scōlei române în cetatea Brașovului. Cuvântarea lui despre

scólele naționale, ținută înainte cu 57 ani și trecută la protocol, prin care a arătat, că acelea sunt neapărat de lipsă a se înființa în Brașov, cuprinde un program despre cele ce s'au înființat. Rugarea înaintată în 4 Mai 1850 la ministrul de culte și instrucțiune publică din Viena, ca să se dea românilor din Brașov concesiune pentru zidirea unui gimnasiu, a eșit din peana măestră a lui George Barițiu. Lucrarea lui ca notar al reprezentanței bisericești din cetatea Brașovului dela anul 1855, adică în timpul, când s'a tractat despre înființarea gimnasiului român din Brașov, și anume propunerile lui din ședința dela 18 August 1851, se vedă astăzi realizate. Planul așternut în ședința din 18 Februarie 1855 pentru o școală reală și comercială încă l'a vădit eșecul spre cea mai mare bucurie a neamului românesc, și ca să se exprime cu cuvintele amintitului comitet parochial, „terenul culturii era numai o țelină, când s'a dus Barițiu la Brașov, și astăzi vedem un pământ roditor. Semințele aruncate în pământul lucrat de dânsul le vedem dând rîde îmbelșugate“.

„Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“ în parte mare este opera lui. El a lucrat statutele ei în anul 1860. El a servit-o cu abnegațiune și zel admirabil în calitate de secretar, de redactor și de președinte, pururea însuflețit pentru scopul ei sublim; și dacă astăzi vedem „Asociațiunea“ organizată într'un corp moral, bine încheiat, dacă astăzi privim cu mândrie la institutul superior de fetițe, care este o podobă a Sibiiului și a neamului românesc, dacă astăzi femeia română a început a fi un factor puternic în viața noastră culturală, națională și chiar și politică: un sentiment de adâncă grațitudine se stîrnesce în piepturile noastre față cu președintele „Asociațiunii transilvane“, care și întru adâncile sale bătrânețe ziua-noaptea se jertfa pentru educațiunea viitoarelor mame române, a acestor odrasle fragede, între care

petrecea mai bucurosă ca ori unde, luminându-le, învățându-le, îndemnându-le la virtute, și aprinzându într'însele focul sacru al românismului.

Dar ce mișcare culturală s'a pornit în cei cincizeci de ani din urmă, la care se nu vedem pe Barițiu lucrându cu totu zelul, de care este capabilă o inimă românească? Dacă ne întorcem privirea spre Blaj, îl întimpinăm pe Barițiu mai în totu anul în consiliul de direcțiune al „Fundatiunii Șuluțane“, care între altele are și menirea frumoasă de a ridica pentru românii transilvăneni o academie de drepturi; și toți știu, că la creațiunile culturale ale marelui arhieru Vancea sfaturile lui Barițiu au fostu totdeauna cu bucurie primite. Dacă trecem munții și ne oprim în capitala României, care este astăzi centrul culturei românești, vedem că nici acolo nu lipsesce persoana indispensabilă a eruditului scriitoru. Academia română, această corporațiune înaltă a științei românești, acestu simbolu sublimu al unității noastre culturale, și-a începutu viața la anul 1866 cu conlucrarea neprețuită a lui Barițiu, care până în ziua de astăzi a ilustrat-o cu atâta splendore, încât ea s'a simțit fericită a-l alege mai pe urmă pe dânsul de președinte și a-l încungiura cu atâtea semne de iubire, stimă și venerațiune, câte nu a mai întimpinat până astăzi altu bărbatu devotatu culturei noastre naționale.

Să aruncăm însă, triști ascultători, o privire fugitivă și asupra scriitorului.

Ca toți scriitorii adevărați și mari, cari au civilisat, ear nu au stricat omenirea, Barițiu încă a urmărit numai unu scopu sfântu, scopul de a răspândi adevărul, binele și frumosul. Idealul acesta îl întimpinăm în toate scrierile lui, și este exprimat cu terminii marcanți în „Foia pentru minte, inimă și literatură“, întemeiată de dânsul la anul 1838, va se dăca într'unu timp, cându nimenea nu cugeta că o astfel de lucrare se pôte începe și susține la

românii de dincóce de Carpați. Elú a voitú sê cultivate mintea românului prin răspândirea adevărului, fără de care națiunile nu se potú face mari, inima lui prin predicarea binelui moralú, fără de care nici o națiune nu póte trái, și literatura lui prin sádirea frumosului, fără de care nici o națiune nu va fi stimatá în concertulú popórelóru civilizate. Deodatá cu acestú scopú sfântú voia sê ajungá încá și unú altú scopú nu mai puținú importantú: cultura limbei românesci. Limba acésta armoniósá, pe care strămoșii nostri ni-aú lásat-o moștenire ca pe o comóră prețióasă, ce trebuie sê trecá din neam în neam până la sfêșitulú vécurilorú; limba acésta, în care a tráitú națiunea románá și este fortáreța ei cea mai puternicá, pe care nici hórdele barbare, nici instituțiunile slovenesci în bisericá și statú, nici viclenia fanarioțilorú, nici loviturile cele mai crâncene ale stápánitorilorú de totú soiulú din jumétatea din urmá a vécului acestuia, nu aú putut-o sdrobí și ocupa: — limba acésta începuse a fi fórté desprețuitá pre la anii 1830, deși numai cu puțin mai nainte o făcuserá atátú de gloriósá scrierile marilorú apostolú ai românismului: Șincai, Maiorú și Clain. A trebuitú sê viná Barițiú, ca sê-í câștigue iaráși vađa și sê o facá iubitá și prețuitá de românii aceia, care educați fiindú în scóle străine, abia o mai sciaú vorbí. Noi, cari vedem astáđi avéntulú puternicú ce l'a luatú limba și literatura românescá, nici nu putem prețuí dupá meritú începutulú făcutú de George Barițiú, și cu atátú mai puținú ilú vorú poté prețuí fii și nepoții nostri. Dar dacá va ajuta Dumneđeú; — despre ce nu ne îndoimú nici unú momentú, — ca edificiulú culturei nóstre națiionale sê se ridice până la înálțimea ce o contemplámú în visurile nóstre cele mai frumoše, atunci urmașii nostri sê-și aducá aminte, câtú de multe suntú petritele ce zacú adâncú în páméntú, și ce tarí trebuie sê fie fundamentele, pe care se razimá acelu edificiú grandiosú, și atunci se binecuvinte țérina ce acopere osemintele lui Baritiú și ale înaintașilorú lui.

Trecemū preste disertațiunile și tratatele istorice, publicate de George Barițiu în analele Academiei române, și preste numeroșele documente adunate și tipărite de dânsul în „Transilvania“ și în „Observatorul“, amândouă redigiate de dânsul, și ne oprimū înaintea monumentului, căruia lucrările amintite i-au servitū numai de basă, și care i-a încununatū tōtă activitatea literară. Monumentulū acesta pōrtă titlulū modestū: „Parți alese din istoria Transilvaniei pre 200 ani din urmă“. O comōră de simțiri și virtuți mari, nobile este ascunsă în acēstă carte modestă: iubire învăpăiată de națiunea română împilată și asuprită, dorū nestinsū de libertate, egalitate și frățietate, indignațiune cumpētată, dar adâncă în contra tirăniei și sclăviei, credință neclătītă în viitorulū națiunei române, cu unū cuvēntū în cartea acēsta se află totū ce a făcutū se palpitezze inima lui Barițiu în decursū de 81 ani, totū ce a visatū pe pragulū vieții sale și pentru ce s'a luptatū până la cea din urmă rēsufare. Cartea este scrisă mai multū pentru generațiunile de astăzi, care au lipsă de cunoșcerea trecutului, pentru ca să nu rupă continuitatea cu luptele părinților; dar lucrulū cel mai prețiosū în opulū acesta suntū faptele sēvērșite de Barițiu, care nu numai a scrisū, ci a și făcutū istorie pentru români.

Istoria a făcut-o pe câmpulū celū vastū alū politicei militante. Pre câmpulū acesta pre la aniū 1830 se vedea numai unū poporū ținutū de vēcūri în iobăgie și ignoranță, despoiatū de drepturi civile și politice, legatū de glia domnilorū cu tōte puterile lui fizice și psihice. Scōle numai în Blajū erau. Poporulū și clerulū lui batjocoritū și brutalisatū până și în casa lui proprie. Comunicațiunea spirituală cu România și chiarū și cu Apusulū era mai de totū tăiată pentru româniū din Transilvania. Între astfelū de împregiurări grele elevulū scōlelorū din Blajū, întăritū de binecuvēntarea arhierelui seū, înalță stindardulū libertății naționale, și cu curagiulū patronului seū, Sf. George, se întrarmēză cu arma

puternică a presei politice, edându în anul 1838 „Gazeta de Transilvania“. Glasul lui Barițiu străbate ca un tunet puternic în toate unghiurile locuite de români, cari se trezesc din somnul cel de morțe, se adună în jurul lui, fac planul de luptă, își dau parolele de lipsă în colonele „Gazetei“. O reacțiune puternică se începe în principatele române în contra dominațiunei muscălesci, pre care nespuse de multu a slăbit'o fóia lui Barițiu, ear la noi se pregătesc și oțelesc spiritele pentru adunarea cea mare din 15 Maiu 1848 de pre Câmpul-Libertății de lângă Blaj. Dela anul 1838 încóce nu este mișcare națională, nu este adunare de popor, nu esistă congresu românesc, nu aflăm ședințe în dieta Transilvaniei, nu conferențe în Sibiu sêu airea, unde George Barițiu se nu iee parte activă, și încă de cele mai multe ori cu rol de conducător. Elu a veditu ideile sale triumfându, întocmai precum Sf. George a triumfatú asupra bálaurulu cumplitu. Ideile lui politice se prefacú într'unu credeu naționalu, formulatú în conferința din 1881 și motivatú de însuși Barițiu în „Memorialulu“ acelei conferențe. Credeulu acesta a străbătutu în consciința poporulu român. Toți ilú sciú, il cunoscú, toți ilú profeséză, și mulți suferú martiriú pentru elu. Sute de tineri învetați, care pentru acestu credeu nu-și potú căpeta aplicațiune în acéstă patrie sfințită de sângele strămoșiloru noștri, se despartú de părinți, frați și sorori, cu inima sângerată își iaú rēmasú bunú dela plaiurile, văile și codrii Transilvaniei, și își caută pânea de toate țilele într'altă țera, până cândú îi mistuesce dorulu învăpăiatu de vatra părintescă. Alții îndurá cele mai grele prigoniri, și caută cu jale, cum suntú dați în lături, ca se se împartășescă din beneficiile statulu nisce veneticí, ai cărorú părinți póte nici nu s'aú născutu în acéstă țera, ear alții umplu de gemetele și suspinele lorú bolțile întunecóse ale temnițelorú.

George Barițiu, atunci cândú a înființatú „Gazeta de Transilvania“, a aprinsú, precum se esprimă elú fórté modestú,

numai o luminărică, însă multă a trebuit să se lupte, pentru ca această luminărică să nu fie nimicită de censura neîndurătoare, sevă să fie stinsă de vântul pestilențios, care sufla din toate taberile puternicilor stăpânitori. El a apărut cu multe jertfe și cu mare prudență această luminărică, până cându dintr'însa s'au aprinsu alte lumini mari și puternice, care voru arde pururea în jurul numelui lui Barițiu ca o aureolă de glorie, și pe cari nici chiaru suflarea iadului nu le va mai putea stinge.

Barițiu, trist ascultător, nu este numai glorios, ci se poate numi cu dreptu cuvântu mare bărbatu, pentru că el fapta a iubit-o, dar nu și gloria, care urmază din fapta bună. A știut să servescă cu credință nemul sevă, dar nu a căutat să-și câștige și merite cu serviciile acestea mari. A făcutu totu ce a crezut că e bun și necesaru, dar nu a căutat lauda și recunoștința ómenilor. Din contră, cându vedea că totă lumea românească caută cu admirațiune spre înălțimea, la care densusu s'a știut aventa, el însuși se mira de această, întocmai ca vulturul, care, când sboră preste înălțimea stâncilor, nu o face această ca să-l admire cine-va, ci își caută numai locuința sa naturală.

Iubirea de pământul acesta, care a fostu totdeauna matca românismului, nu l'a lăsatu pre Barițiu să primescă nici chiaru funcțiunile cele mai proventuóse, cu care a fostu imbiatú din partea românilor de dincolo, cărora a datú totdeauna mână de ajutorú ca se elupte libertatea și înflorirea țerei lor.

Credința bisericei sale totdeauna a păstrat'o neatinsă ca o mângăiere în zile de restriște, și această a făcut'o cu atátu mai vartosú, că elú fusese chirotonitú de lectorú (anagnoste) și ipodiaconú alú bisericei catedrale din Blajú, și dacá nu a îmbrățosatú și diaconatulú și preoția, această este a se atribui numai iubirei sale de neam, care l'a chematú să lupte pre terenulú părăginitú alú culturéi și politicei românesce.

Totû ce a avutû, și și-a agonisitû cu muncă onestă și prin coneciuni familiare, a jertfit pentru fericirea némului românescû, așa încâtû elû a muritû sêracû, pentru ca se ne lase pre noi bogați în succese mari, naționale și culturale și sê ne dee unû esemplu rarû de abnegațiune eroicã. Pentru aceea și dênsulû pôte dice cu sfântulû apostolû alû neamurilorû: „Luptă bună m'am luptatû, curgerea amû plinitû, credința amû păzitû. Ear ce e mai multû, mi s'a alesû mie cununa dreptății, care o va da mie Domnulû în ziua aceea, dreptulû judecătorû“.

Cu o ultimă sãrutare se desparte de familia sa jalnicã, cãreia îi lasă moștenire virtuțile sale creștinesci, românesci și cetățenesci, și suvenirulû îngrijirilorû sale părintesci pentru fericirea ei. Unû rãmasû bunû dice Academiei române, alû cãrei locû presidialû îlû lasă golû, „Asociațiunei transilvane“, în fruntea cãreia a statû unû șirû îndelungatû de ani și o lasă orfanã, consiliulû de direcțiune alû „Fundațiunei Șuluțane“, cu care mai multe lustre a lucratû, direcțiunei institutului de creditû „Albina“, alû cãrei membru a fostû, tuturorû amicilorû și cunoscuțilorû, cari l'aû ajutatû întru realizarea planurilorû lui românesci, și pre urmã îmbrãșosindû cu cãldurã totû neamulû românescû, ocrotitû de patronulû seû Sfântulû George, a cãruî amintire o sêrbãm astãdî, își îndrãptã pașii spre plaiurile veciniei, unde în societatea marilorû apostoli ai bisericeî nòstre și ai neamului românescû, înalță rugãciunî ferbinți la tronulû cerescû pentru fericirea, prosperarea și triumfulû poporului românû, care dacã nu va sci afla în munții patriei sale atãta granitû ori marmurã, câtû sê însemneze mormântulû lui pentru totdeauna, totû se vorû afla destui ómeni de inimã, cari celû puținû în piepturile lorû vorû pãstra memoria binecuvântatã a nemuritorului și marelui românû George Barițiu, a cãruî pomenire vecinicã va fi! Amin!

Cuvântul Țisă în numele Asociațiunii de Z. Boiu.

Încă n'a plinită anulul cursulă seŭ, de când poporulă nostru din tóte părțile a serbată cu nobilă însuflețire aniversarea 80. a veneratului președinte ală Asociațiunii sale transilvane *Georgiu Barițiu*, și eată-ne de noŭ adunați din tóte părțile, aici în vechia cetate a Sibiului, și încungiurându de noŭ pre bărbatulă stimei și iubirei nóstre. Și iarăși, astăđi se plinescú 30 ȡile, de cândŭ ilustra nóstă Academiă română din Bucurescī chiāmă pre meritatulă nestorŭ ală literațilorŭ nostri la scaunulă seŭ presidială, cea mai înaltă onóre pentru unŭ învățacelă ală sciinței, — și eată o cunună de preastimați și preaiubiți frați, membri ai celei mai înalte instituțiunii a nóstre culturale, aici în mijloculă nostru, împregiurulă iubitului măestru ală gloriosului nostru fară națională. Dar vai, ce deosebire între ȡilele acelea și ceste de acum! Atunci pe fețele tuturorŭ bucuriă și veselă, astăđi numai întristare și jale. Atunci în tótă româtimea imnuri și gratulări și felicitări, astăđi nenumerate suspinuri și lacrimi. Atunci cunună de lauru pe tēplele celui sērbătoritŭ, astăđi cunună de cipresŭ pe sicriulă celui adormitŭ. Atunci: Barițiu ală nostru a plinită 80 anŭ! Barițiu ală nostru președinte ală Academiei! — astăđi: *Barițiu ală nostru nu mai este între noi!* Vai, încă nu s'au ștersŭ lacrimelē ochilorŭ nostri pentru unŭ altŭ fiŭ iubitŭ ală româtimei, — *Gregoriŭ Brătianu* e numele lui! — carele ca unŭ noŭ Aristide pestră tesaurulă consacrată *unității culturale* a poporului seŭ, și eată de noŭ deschise isvórele lacrimelorŭ pentru altŭ fiŭ, carele și elŭ puterile sale cele mai bune, ba aprópe tótă viēta sa o a consacrată salutei poporului seŭ. O geniulă celŭ bunŭ ală româtimei, alinézá durerea nóstă și îndreptă privirile nóstre spre cele mai înalte, unde e isvorulă mângăiarei!

A descrie viēta adormitului nostru — celŭ mai mulți putemŭ ȡice părinte, — ajunsŭ la etatea, ce împēratulă-poetŭ ală vechimei o numesce începutulă ostenelei și dorerei, va fi problema istoriei poporului românŭ, de carea viēta fericitulă

este nedespărțită; căci mai nu este terenul al vieții poporului nostru, unde alătura cu cei mai buni fii ai lui se nu întâlnim și pre Georgiu Barițiu. Biserica și școala au fost alese a-i fi câmpul activității pămâtesci; de când însă destinul l'a dus la Brașov, și bravii noștri cetățeni de acolo i-au inspirat ideea, de a se crea o foiță publică românească și pentru noi cesti dincóce de piscurile Carpaților, tinărul profesor a început a lărgi din ce în ce mai mult cercul privirilor, și aspirațiilor lucrărilor sale. Astfel deodată cu întemeierea „Foiței Duminecești“, mai târziu „Foiță pentru minte, inimă și literatură“, și curând după aceea și a „Gaz. de Transilvania“, tinărul profesor luă chiămarea de Apostol, și 'ncep, în același deceniu cu amicul se, *poetul Andrei*, a vesti *deșteptarea poporului nostru*. Câte greutate a întâmpinat el în calea acestei apostolii, cât a luptat și câte a suferit în zilele acelea, când poporul era numai purtătorul sarcinilor, ne arată paginile cele îngălbinite ale istoriei; dar nimica n'a fost în stare se 'lă despartă de dragostea neamului lor, pentru carele în viscolșii anii 1848/49 a vădit chiară sabia ascuțită atărând deasupra capului se. Restituită pacea și linișcea țerei, aprigul luptător cu îndatinată diligență și dexteritate continuă mănósa sa activitate de publicist român. Ear când la anul 1861 resări ca unú sóre iubita noastră *Asociațiune transilvană pentru literatúra română și cultura poporului român*, prima ei adunare generală, constituanta chiar, cu entuziasm ilu proclamă primú-secretar al Asociațiunei, ca astfel împreună cu marele *metropolit Andrei*, primul ei președinte, și cu eruditul canonic *Timotei Cipariu*, primul ei vice-președinte, se facă unú nobilú triumvirat, care se aducă poporului nostru în măsură necunoscute până atunci lumina și căldura culturii. Îndată dar Asociațiunea începe activitatea sa, și George Barițiu pórtă nobilul oficiu, ce i s'a concređut, ca mâna dréptă a patru președinți, cari în perioade prea scurte își succedú la presidiu, și durere! și la morméntu. Mai deodată cu Asociațiunea transilvană se înființeză pe

malurile Dâmboviței Societatea academică, avântată la înălțimea de Academia română din Bucuresci; și secretariul Asociațiunei devine chiaru dela începutu una din petrite fundamentale ale gloriosulu edificiu, ce se înalță. În fine încrederea și iubirea poporulu îl pune pe onorificulu scaunulu alu presidiulu Asociațiunei, care cu diligință neobosită, cu onestate nemaculată, cu succesu necredibilu îl ocupă până la mórte; ba în zilele din urmă ale vieței se învredniceste de rară fericire, a întruni pe crescutulu seú frumósă cununa de președinte alu Asociațiunei transilvane cu cununa cea nestimată de președinte alu Academiei române.

Prețioșele scrieri, cu cari în restimpu de aprópe 60 ani înavuți literatura română, redactarea în restimpu de dóue decenii a foii „Transilvania“, scrutarea archivelor și publicarea atâtoru ponderóse documente limbistice și istorice, dezvoltarea prin despărțeminte a idealeloru Asociațiunei, rădicarea și aducerea la înflorire a acestei scóle de fetițe, carea este unu trandafirú în cununa scóleloru nóstre, edarea în anii din urmă a unei însemnate părți din istoria Transilvaniei, și preste totu mánósă activitate literară și publică voru pestra numelu Georgiu Barițiú o memoriă onorifică. Ba cu viuă recunoscință va însemna poporulu românú pe tablele inimei sale, și va povesti din tatá 'n fiú, că numai în ultimele zile ale vieții, cândú se gátia de calea veciniciei, a depusú veteranulu Georgiu Barițiú condeifulu, cu care scria neobositú, pentru densusú și totu pentru densusú.

Da, meritosú părinte alu publicisticei române transilvane, prin scrierile Tale, prin luptele și suferințele Tale, prin caracterulu Teú de antică simplitate, modestiă și probitate, prin viața Ta devotată poporulu Teú ca familiei Tale, Tu Ți-ai asiguratú unu locú de onóre în inima poporulu românú, și în séra vieții Tale puteai dice cu poetulu străbunú: Exegi monumentum aere perennius! Căci în adevéru mai tare decâtú bronzulu e monumentulu care cineva și-lú scie ridica în inima poporulu seú; și tu ești unulu din acei fericiti!

Priimesce dar, adormitū întru fericire părinte alū nostru, priimesce prin rostulū meu adēnca mulțemită a Asociațiunei transilvane pentru nobilele sacrificii, ce dela începutulū ei până la sfērșitulū Teū ai adusū pe altarulū celū curatū, rădicatū de dēnsa literaturēi și culturēi poporului românū. Partea mortală a ființei Tale odichnescă cu pace în sinulū pământului; ear sufletulū Teū afe rēsplata nesuințelorū și faptelorū sale pe plaiurile fericirei eterne, implorāndū grațiile cerului asupra poporului Teū deapururea iubitū de tine și deapururea iubitorii.

Odichnesce în pace!

Fiă memoria Ta întru binecuvēntare!

Fiă sufletulū Teū întru fericire!

Cuvēntarea domnului Dr. A. Mureșianū.

Ilustrulū conducătorū alū delegației Academiei romāne a accentuatū în elocentulū seu discursū însemnătatea lui George Barițiu, dicēndū, că a fostū marele pontifice alū puternicei regine, ce se numesce opiniune publică. Ni-a arătatū că elū a fostū dascālulū propagatorū alū dulcelui graiū și alū scrierei romānesci.

Vorbitorulū, ca unulū din discipulii acestui mare pontifice, vine a da espresiune recunoscinței, ce i o datorescū cu deosebire diaristiū romāni lui George Barițiu, care aici la noi înainte cu mai bine de o jumētate de vēcū a dată viețā diaristicei romāne și a fostū înainte mergētorulū celorū ce stau ađi în serviciulū acelei regine, ce stăpānesce cu sceptorulū seu puternicū tōtă lumea cultă.

Meritele acestui veneratū și jelitū decanū alū preseii romānesci de dincōce de Carpați, precum și rezultatele stăruințelorū sale neobosite pe spinōsa carieră publicistică, le-a ilustratū atātū de frumosū fericitulū Mihailū Kogālnicēnu, scriindū cu ocasiunea iubileului de 50 de ani alū „Gazetei Transilvaniei“, înființată la 1838 de G. Barițiu: Voi, iubiiți

noștri frați de preste Carpați, ați dobândit mult, ați progresat mult pe tărîmul culturii naționale, și acesta în mare parte mulțămîta „Gazetei Transilvaniei“... ce a fost și este nu numai marea voastră înainte luptătoare, dar și însa-și analele admirabilelor voștre acte pentru susținerea și dezvoltarea naționalității române în timp de o jumătate de secol!

Mari și însemnate au fost dar pentru întreaga românie rólele activității diaristice, dezvoltate cu atîta deligintă și abnegare de sine de acest dascăl al românismului! George Barițiu ni-a oblit calea, ce duce la progresul nostru național și își a câștigat astfel un titlu la vecinica noastră recunoscintă.

Vorbindu de alegerea lui ca președinte al Academiei române, dl Nicolae Ionescu a ăisă: Dacă cineva începe o carieră cu 80 de ani, o începe pentru ca alții se o sfărșască!

Cei ce sîntu chiămați a continua opera începută de George Barițiu, simți-vor deplina serioșitate a greii și amenințătoarei epoci, în care se despartu de ilustrul lor dascăl și fi-vor conșcii de marea lor îndatorire față cu sfînta causă a națiunei române.

Ați progresat mult, — ne ăicea Mihail Kogălniceanu, — dar n'ați ajuns încă acolo, unde trebuie să țintescă ori ce națiune mândră de sângele, ce curge în vinele sale, și mai ales națiunea română, urmașă poporului împărat. Spre a ajunge la acest scop măreț, mai trebuiesc încă *multe sforțări, multe sacrificii, multă prudentă politică și mai pe sus de tôte unire, unire deplină între voi, unire în cuget, unire în simțiri.*

Cum s'e-și arate mai bine ăiaristii români recunoscintă lor față cu decanul și povățuitorul lor George Barițiu, de cât lucrându în direcția acesta, singur salutară pentru ajungerea marel ținte comune, lucrându așa cum au dorit și doresc înainte mergătorii lor în luptele de emancipare națională?

Vorbitorul termină ȃicendŭ, cŭ urmaŝii ilustrului repostatŭ pe arena luptelorŭ publicistice, vorŭ scŭi sŭ eternizeze memoria lui printr'o dŭmnŭ ŝi frŭtŭescŭ conlucrare, avendŭ inaintea ochilorŭ aceeaŝi ŝintŭ, ce a insuflŭtitŭ in tŭte timpurile pe luptŭtorii noŝtri: fericirea naŝiunii prin dreptate ŝi libertate.

Cuvŭntarea tŭnŭrului I. Capŝa.

Intristatŭ familiŭ; Domnilorŭ ŝi Dŭmnelorŭ!

Triste suntŭ momentele, in cari ne vedemŭ adunaŝi aci la mormŭntulŭ acestui bŭrbatŭ, pentru a ŝi aduce ultimulŭ nostru salutŭ pe calea eternitŭtŭii.

Unŭ doliŭ neaŝteptatŭ a lovitŭ inimile nŭstre pline de admiraŝiune pentru elŭ, cu tristeŝŭ adŭncŭ privimŭ la sicriulŭ acŭstui mare romŭnŭ.

Noŝ, tinerii romŭni, priveamŭ la elŭ ca la unŭ astru, ce lucea pe orisonulŭ aspiraŝiunilorŭ nŭstre, ne deprinsesemŭ a ŝlŭ crede nemuritorŭ, cŭnd eatŭ! cruda sŭrte vine ŝi ni-lŭ rŭpescce din mijloculŭ nostru!

O razŭ se stinge din calea nŭstrŭ!

Nŭscutŭ in 1812, Maiŭ 24, in Juculŭ de josŭ, fiŭ fidelŭ alŭ naŝiunii ŝi devotatŭ patriotŭ, elŭ aparŝine acelei generaŝiunii vigurose ŝi nobile, cŭrei datorimŭ renaŝcerea politicŭ ŝi intelectualŭ a romŭnismului, acelei generaŝiunii, care cŭlitŭ prin evenimentele anilorŭ 1845—1849 a pregŭtitŭ prin scrierile, prin lucrŭrile prin graiulŭ ei nobilŭ: reinvierea ŝi reinŭlŭtarea naŝiunii nŭstre, dupŭ atŭtea secole de uitare ŝi nefericire.

Intristatŭ plŭnge astŭdŭi tinerimea romŭnŭ la mormŭntulŭ acestui ilustru defunctŭ, ale cŭrui speranŝe, alŭ cŭrui idealŭ se concentraŭ in amorulŭ pentru limba ŝi naŝiunea adoratŭ.

Cŭci, domnilorŭ, in vieŝŭa poporului nostru, in a lui istoria naŝionalŭ, in cŭnteccele lui ŝi doine, gŭsi geniulŭ sŭu isvorulŭ curatŭ, la care se adŭpŭ, pentru a cŭrui emancipare ŝi redobŭndire a drepturilorŭ strŭbune luptŭ acestŭ bŭrbatŭ

îndurându-tóte calamitățile cu atâta abnegațiune și rară perseveranță.

Crudă și ireparabilă e pierderea, ce o simțim cu toții.

Domnii mei! Bărbați competenți v'ați spus mai de-aprópe caracterul și meritul operelor sale, eu însă, ce am onóre se vorbesc în numele tuturor tinerilor universitari români, me voi mărgini a accentua, că El a fost un român și un nobil patriot.

A lui personalitate se lágă cu tóte acelea evenimente în dezvoltarea națiunii noastre, ce fac s'ă bată cu mândriă inima fiă-căru român.

În el pierde neamul nostru și în special tinerii români un mare conducător și un savant învățător.

El s'a dus, memoria însă-i va fi eternă, ea va dura câtă vocea românului va suna pe câmpiile dunărene și din desimea Carpaților va suna buciumul doina inimilor noastre.

Suvenirea vieței sale ne serve nouă cât și întristate-i familii în aceste triste momente ca o blândă mângăere. Ea ne va servi nouă totodată ca liniă de conduită în cursul dezvoltării noastre intelectuale și politice.

Fiă-i țerina ușoră!

TELEGRAME DE CONDOLENȚE

sosite la diverse adrese.

Năsăud, 3 Mai. Dr. Pușcariu, Sibiu. Comitetul despărțământului Năsăud exprimă adença sa durere pentru nereparabila încetare din vieță a vrednicului președinte al Asociațiunii transilvane.

Dr. Popă.

Zernesci, 3 Mai. Dr. Il. Pușcariu, vicariu și vice-președinte al Asociațiunii transilvane, Sibiu. În numele despărțământului Români din Bran transmită espresiunea celei mai profunde dureri pentru ireparabila pierdere generală, ce suferă întréga națiune prin mórtea lui George Barițiu, a demnului și neuitatului președinte.

Nicolaș Garoiu,
director.

Bistrița, 3 Mai. Dr. Il. Pușcariu, vice-președintele Asociațiunii transilvane, Sibii. Comitetul despărțământului Bistrița exprimă adâncă durere pentru pierderea prea vrednicului nostru președinte.

Dr. Ciuta.

Selagiu, 3 Mai. Dr. Ilarion Pușcariu, Sibii. Mărtașa stălpului națiunii, regeneratorului literaturii și culturii române, ilustrului George Barițiu a storsu din inimile selagenilor lacrimile sante ale recunoștinței și condolenței profunde. Vi-le trimitemu spre împletirea cununei nevestezivere dedicate prin națiunea română nemuririi numelui marelui bărbatu.

Despărțământul Selăgeanu.

Deva, 3 Mai. Presidiul Asociațiunii. Subscrisul despărțământu depune cu devotamentu omagiale de condolență la catafalculu neuitatului președinte alu Asociațiunii.

Despărțământul Deva.

Sas-Sebeș, 3 Mai. Comitetul centralu al Asociațiunii transilvane, Sibii. Regretămū din inimă mărtașa iubitelui și preademnului președinte alu Asociațiunii transilvane George Barițiu.

Subcomitetul despărțământului Sebeș:

Dr. Isacu,
directoru.

Zevedeu Mureșanu,
secretariu.

Brașov, 3 Mai. Dr. Ilarion Pușcariu, Sibii. Despărțământul întâiu alu Asociațiunii își exprimă profunda sa durere pentru pierderea ilustrului George Barițiu, meritatul președinte alu Asociațiunii noastre.

Comitetul prin: Ioanu Petricu.

Blaju, 3 Mai. Asociațiunea transilvană, Sibii. Admirându diligența, activitatea neobosită, abnegațiunea și resignațiunea epocalulu bărbatu George Barițiu, care cu viața sa laborioasă ni-a indicatu calea ce duce la unu venitoriu mai fericitu, suntem pătrunși de durerea sfășietore, ce o simte întraga românie.

Teologii din Blaju.

Oravița, 3 Mai. Asociațiunea transilvană, Sibii. Profunda noastră condolență la încetarea din viața a ilustrului George Barițiu, la apunerea acestui luciferu din pleiada celor mai vrednici fi ai națiunii.

Românii din Oravița.

Mureș-Ludoș, 3 Mai. Dr. Il. Pușcariu, vice-președinte alu Asociațiunii transilvane, Sibii. Despărțământul XXV alu Asociațiunii regretă din inimă pierderea președintelui ei George Barițiu. Cea mai vechiă columnă a românismului s'a dărămatu, cea mai strălucitoare lumină s'a stins. Plângu toți românii pe țermurii

mormântului tău. După lupta necurmată ostentivă, odichnesce în pace, ear în memoria posterității rămâni pururea viu.

N. Solomonă.

Brețcū, 3 Maiū. Dr. Il. Pușcariū, vice-președinte alū Asociațiunei transilvane, Sibiiū. Ve rogū primiți în numele despărțemântului espresiunea profundei condolențe pentru perderea ilustrulū președinte.

Coltofeanū,
directorū.

Bucurescī, 3 Maiū. Comitetulū Asociațiunei transilvane, Sibiiū. Vecinica pomenire și demni urmași neobositulū luptătorū Barițiū.

Gionū, Speranța.

Borgovanū, Popescu.

Biserica albă, 3 Maiū. Comitetulū Asociațiunei transilvane, Sibiiū. Vieța și activitatea ilustrulū George Barițiū a umplutū de dréptă admirațiune pre româniī din Biserica albă și jurū. Mórtea neașteptată aceluia ni-a copleșitū în durerósă jale. Ne asociămū doliulū generalū.

*Roșiū, Dr. Novacū, Bălănescu, Bocoronū, Roman, Dimitriū,
Novăcescu Lazarū, Nedici, Anghel, Roșescu, Micu, Bercanū,
Morariū și Anca.*

Beiuș, 3 Maiū. Ilarionū Pușcariū, vice-președinte alū Asociațiunei transilvane. Adêncū mișcați în inimă, jelim pururea regretabila mórte a celūi mai neobositū luptătorii alū culturei și vieței naționale române și alū Asociațiunei transilvane.

Corpulū profesoralū din Beiuș.

Brad, 3 Maiū. Ilustrităței Sale D-lui Dr. Ilarionū Pușcariu, vice-președinte alū Asociațiunei transilvane, Sibiiū. Între Prometeii reînvierii nóstre naționale strălucese în nimb sublimū figura lui George Barițiū, carele și-a jertfitū tótă vieța pentru fericirea și mărirea neamulū sēū. Mórtea lui a causatū jale adêncă la poporulū românū. Cu inimile cernite în doliū în semnū de pietate și recunoscintă cătră marele defunctū concurgem cu 40 fl. la fondulū întru amintirea celorū răposati, eventualū la fondul ce se va înființa întru eterna memoriă a lui George Barițiū.

În numele despărțemântului Brad: *Vasiliū Damianū,*
directorū.

Căpâlna, 3 Maiū. Dr. Ilarionū Pușcariū, vice-președinte alū Asociațiunei transilvane, Sibiiū. Primiți espresiunea condolenței mele mai sincere la perderea președintelū domniilorū vóstre, care lovitură o simtū și eu cu întréga nóstră națiune.

Eugenii Mocsonyi.

Brăila, 3 Maiu. Dr. Ilarionu Pușcariu, vice-președintele Asociațiunei transilvane, Sibiiu. Vestea despre mórtea ilustrului literatü și luptătorü alü națiunei române George Barițiu a produsü aici o profundă consternațiune. Membrii societății Carpații depunü prin voi omagiile lorü de recunoscintiä și venerațiune la mormântulü marelui defunctü. Fiä-i memoria neuitatä și labórea imitatä.

G. Avesaronü.

D. Clonța.

Bistrița, 3 Maiu. Dr. Ilarionu Pușcariu, vice-președintele Asociațiunei transilvane. Mórtea presideliui Asociațiunii ni-a causatü durere tuturorä. Cununa dispusä. Despărțemântulü reprezentatü de Dr. Ciuta și Monda la îngropare. Regrete adânci.

*Triponü,
secretariü.*

Făgărașü, 3 Maiu. Dr. Ilarionu Pușcariu, vicarü, Sibiiu. Despărțemântulü Făgărașului esprimä profunda condolență pentru marea și durerósa perdere, ce suferé Asociațiunca prin mórtea meritatului președinte.

Comitetulü.

Reghinulü säsescü, 3 Maiu. Comitetulü Asociațiunei transilvane, Sibiiu. În numele despărțemântului nostru ve esprimü cea mai profundă condolență pentru perderea nemuritorului președinte Barițiu.

Patriciü Barbü.

Orăștie, 3 Maiu. Dr. Ilarionu Pușcariu, vice-președinte alü Asociațiunei transilvane. Ve rugämü a fi interpretulü durerei, ce ni-aü causatü scirea despre trecerea din vieță a prea vrednicului președinte alü Asociațiunei George Barițiu. Totodatä ve rugämü, a depune în numele nostru la fondulü rëposaçilorü 20 floreni.

Despărțemântulü românü 9.

Caransebeș, 3 Maiu. Institutulü „Albina“. Consternare generalä pentru mutarea din vieță a Domnului Barițiu, a multü meritatului și multü stimatului bărbatü naționalü.

*Nicolau Popea,
episcop.*

Șomcuta mare, 3 Maiu. Domnului Parteniü Cosma, directorulü „Albinei“, Sibiiu. Te rogü pune pe sicriulü marelui defunctü una cununä cu inscripția „Luï George Barițiu, marelui dascälü, literat și politicü, — Pop de Bäsesci și romaniü selägeni“. În memoria lui George Barițiu së înființämü la Asociațiunea nösträ unü fondü pentru ajutorarea literaçilorü. Eu oferü 200 coróne. Fiä-i țerina ușorä și memoria vecinicä.

Pop de Bäsesci.

Șimleulă-Silvaniei, 3 Maiu. Institutului „Albina“, Sibiiu. Fiți interpreți profundei noastre condolențe la mórtea marelui Barițiu, regeneratorului poporului românü. Depuneți cunună pentru noi și pentru despărțământulü selageanü alü Asociațiunei:

Institutulü de credit „Silvania“.

Dej, 3 Maiu. Institutului „Albina“. Mórtea marelui nostru Barițiu ne-a umplutü de adêncă jale. Ne alăturămü la durerea D-Vóstre.

Dr. Mihalyi,
directorulü „Someșanei“.

Bucuresci, 3 Maiu. Dr. Diaconovich, Sibiiu. Delegațiunea Academiei plécă mâne diminêță la Sibiiu.

Maiorescu.

Lugoș, 3 Maiu. Dr. Corneliu Diaconovich, Sibiiu. Tâlcuesce familiei Barițiu condolența mea cea mai adêncă din indemnulü morții veneratului publicist și marelui literatü. Cu capitululü mâne vom celebra liturgia cu părăstasü pentru răpausulü sufletulü celui în Domnul adormitü. În veci pomenirea lui.

Victorü Mihalyi,
Episcopulü Lugoșului.

Graz, 3 Maiu. Dr. Diaconovich, Sibiiu. Plângemü cu toțiü la mormêtulü defunctului. Ni-a fostü vađa și pilda, nemuritoria va fi și memoria lui. Pune cunună pe sicriü din parte-mi.

Generalulü Trapșia.

Budapesta, 3 Maiu. Dr. Diaconovich, Sibiiu. Depune pe sicriulü marelui defunctü o cunună frumoșă cu inscripțiunea: „Bărbatulü binemeritatü de națiune —

Familia Mocsonyi“.

Budapesta, 4 Maiu. Dr. Diaconovich, Sibiiu. Am primitü cu durere trista veste. Societatea „Petru Maiorü“ va fi reprezentată prin președintele ei și câți-va membrii. Delegațiunea ducêndü cunună plécă astăđi la 9 óre séra.

Secretariulü societățiü „Petru Maiorü“.

Viena, 4 Maiu. Dr. Diaconovich, Sibiiu. Sosesc delegațiä. Prenotați o cuvêntare.

Societatea „România Jună“.

Nr. 188/1893.

A P E L Ū

pentru

contribuirii la fondulū „George Barițiu“.

Aprópe șase decenii de-aréndulū istoria renascerii nóstre naționale nedespărțită este de numele lui *George Barițiu*.

Geniulū națiunei tređitū din amortire prin glasulū profeticū alū lui *George Barițiu*, induioșatū planéză acum asupra morméntulū acoperitū de cununile de laurī, ce i lea pusū națiunea recunos-cátóre.

Acésta însă nu va eternisa memoria neperitórelorū merite ale lui *George Barițiu*, prin trecátóre florī, ci va perpetua-o în insti-tuțiuni, carī se vestéscă posteritătīi nemurirea aceluia, care a jert-fitū o viéță pentru mărirea némulū românescū.

De aceste sentimente călăuzită „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului românū“ prin graiulū comi-tetulū sēū esecutivū a decisū în ședința din 9 Maiū a. c., ca pen-tru eternisarea memoriei neuitatului eī președinte sē inființeze unū fondū, care sē pórte pentru tóte timpurile numele „*George Barițiu*“.

Din acestū fondū sē vorū premia produse literare și sē vorū crea locurī libere în internatulū scólei de fete a „Asociațiu-nei transilvane“.

Spre acestū scopū ne luămū voie a alătura o listă de sub-scriptiune, pentru-ca toți aderenții principiilorū marelui bărbatū sē aibă prilegiū de a contribui cu obolulū lorū la mărirea numelū lui *George Barițiu*, și prin acésta la înflorirea literaturēi și culturēi poporului românū.

Datū din ședința comitetulū „Asociațiunei transilvane“, ținută în Sibiiū, la 9 Maiū st. n. 1893.

Dr. Ilarionū Pușcariu,
vice-președinte.

Dr. Amosū Frâncu,
secretariū II.